

Viken fylkeskommune
Postboks 220
1702 SARPSBORG

Vår saksbehandler
Mina Mjærum Johansen
+47 91 77 58 31

Vår dato
08.09.2021
Deres dato
30.06.2021

Vår referanse
21/00121-9
Deres referanse
2021/39803

Østfold Bondelags høringssvar på handlingsprogram for samferdsel 2022-2025 for Viken fylkeskommune

Østfold Bondelag viser til *Handlingsprogram for samferdsel 2022-2025 Viken fylkeskommune. Høring*, datert 30. juni 2021. Østfold Bondelag behandla saken på sitt styremøte 25. august, og vi vil med dette gi vårt innspill.

Jordvern

Østfold Bondelag mener at matjord, både dyrka og dyrkbare arealer som begge er begrensa og ikke-fornybare ressurser, i utgangspunktet ikke skal omdisponeres, og i tilfelle kun til formål av nasjonal interesse.

Østfold Bondelag støtter derfor Viken fylkeskommunes nullvisjon for omdisponering av matjord. Vi støtter bruk av firetrinnetmetodikken i utredning og planlegging, slik beskrevet i kapittel 5.3 *Smart og miljøvennlig bruk av infrastruktur*, som vi mener vil kunne spare dyrka og dyrkbare arealer.

I de tilfellene man likevel ender på å bygge nytt, trinn 4 i denne metodikken, erkjenner vi at det kan være vanskelig å unngå å omdisponere dyrka eller dyrkbare arealer helt til samferdselsformål, men ber fylkeskommunen og kommunene om først og fremst å velge de trasé-alternativene som beslaglegger minst matjord, for eksempel gjennom bruk av impedimenter, arealeffektive løsninger, tunneller, kulverter eller broer. Ved omdisponering mener Østfold Bondelag at det er viktig at matjordlaget blir tatt vare på og brukt til videre matproduksjon, enten ved jordflytting (lagvis flytting av jord til impediment) eller ved nydyrking (oppdyrking av dyrkbar mark). For å nå Stortingets mål om å øke matproduksjonen må dyrka mark som omdisponeres erstattes med dobbelt areal.

Østfold Bondelag er av den oppfatning av at det er mye å hente på å benytte arealbesparende løsninger, enten dette gjelder motorveger (for eksempel avstand mellom veg og gjerde), eller gang- og sykkelveger. Østfold Bondelag mener at det er en del å hente på å minske avstanden mellom gang- og sykkelveg og bilveg (trafikkskille) ved å bygge et rekkverk i henhold til håndbok N101 *Rekkverk og vegens sideområder*. Et annet eksempel er å sette ned fartsgrensen på bilvegen ved siden av.

Østfold Bondelag erkjenner behovet for å vedlikeholde fylkesvegene, og sørge for at veidekket får en lengre levetid gjennom blant annet å drenere og forsterke sidearealene. Langs enkelte fylkesveger har Statens vegvesen (nå fylkeskommunen) ønske om å erverve grunnen 6 meter til

Bondelagets Servicekontor AS

Norges Bondelag

Postadresse: Løkenveien 4, 1811 ASKIM, Tlf: 69 89 81 50
Besøksadresse: Løkenveien 4, 1811 ASKIM
Bankkonto: 8101.05.12891, **Org.nr.:** 985063001 MVA
ostfold@bondelaget.no, bondelaget.no/ostfold eller nettbonden.no

Bankkonto: 8101.05. 91392
Org.nr: 939678670

hver side av vegen, uten å gjøre noe med kjørebredde. Østfold Bondelag klarer ikke å se at eierskapet til sidearealene vil endre mulighetene for å oppnå nullvisjonen, og mener at fylkeskommunen burde begrense grunnvervet til faktisk behov, og maksimalt 3 meter i områder med dyrka mark. I områder med skog og utmark aksepterer Østfold Bondelag at det benyttes inntil 6 meter til hver side av veien for å fjerne vegetasjon og fjellknauser, slik at sidearealene holdes ryddige og oversiktlige. Dette øker sikkerheten for trafikantene. Det er uansett viktig at slike inngrep gjøres i samråd med grunneier.

Framkommelighet

Som nevnt er landbruket avhengig av god framkommelighet for å frakte varer ut og inn av gårdsbrukene. Mange av bilene som frakter korn, grønt, kraftfôr, melk, egg, slaktedyr, tømmer eller andre varer er både tunge og lange. Dette fordrer et godt utbygd veinett, og at veinettet er dimensjonert mht. akseltrykk og ikke minst at det planlegges for framkommelighet ved for eksempel i veikryss.

Næringa er også avhengig av god framkommelighet for å frakte maskiner og redskap mellom foretak og arealer det enkelte foretak disponerer. Landbruksmaskiner og -redskap kan kjøre med inntil 3,5 meters bredde uten dispensasjon, og med inntil 4,1 meters bredde etter dispensasjon. Det er derfor viktig at man hensyntar framkommelighet ved for eksempel innsnevring av vei, enten den er midlertidig eller permanent. For å passere et område med rekkverk på begge sider bør det legges minst 25 cm på hver side, slik at man kan passere trygt med 3,5 meters maskin og/eller redskap. Det betyr en veibredde på minst 4,6 meter, slik at kjøretøy med dispensasjon kan passere. Østfold Bondelag har dessverre erfart at slik ikke alltid er tilfelle, og at en innsnevring medfører omkjøringer som er uheldig for annen trafikk, som for eksempel mjuke trafikanter i byer og tettsteder. Skal man snevre inn vei er det uansett viktig at fylkeskommunen går i dialog med berørte grunneiere eller deres organisasjoner, med mindre behovet er akutt.

Østfold Bondelag støtter nullvisjonen om at ingen skal bli drept eller hardt skadd i trafikken, og dermed også tiltak som gjør veiene sikrere, som for eksempel autovern. Derimot erfarer vi at våre medlemmer som grunneiere, nabo (der fylkeskommunen er grunneier) eller berørt part ikke blir tatt med befaring når autovern settes opp på nye steder. Dette har resultert i at atkomst til jorder og beiter blir sperret av autovern, slik at man ikke kommer til tilstøtende jorder med traktorer, redskap eller dyr (som flyttes til og fra beite). Vi har også eksempler på uheldig plassering av skilt. **Østfold Bondelag ber derfor om at berørte parter blir tatt med på befaring før nye tiltak, som autovern, skilt eller andre innretninger etableres. Vi ber også om at tiltakshaver bekoster alternativ atkomst der det ikke er mulig å opprettholde eksisterende.**

Spredning av ugras

Østfold Bondelag har fått flere henvendelser fra medlemmer om ulike uønska plantearter, som man finner langs veiene, og som man er redd for skal spre seg, særlig ved anleggsvirksomhet. Utfordringen ligger i at maskiner og utstyr kan dra med seg frø fra eiendom til eiendom.

Eksempler på ugras med stort skadepotensiale er [floghavre](#) (*Avena fatua*) og [hønsesirise](#) (*Echinochloa crus-galli*), som begge sprer seg lett, er utfordrende å bekjempe og som lett kan etablere frøbanker i veikantene. Et annet ugras er planta [landøyda](#) (*Senecio jacobaea*). Dette er giftig, spesielt for hest og storfe. Giften akkumuleres i levera, og er særlig farlig hvis den blir blandet inn i høy eller surfôr.

For alle typer ugras gjelder det at maskiner og redskap reingjøres godt for hver eiendom de benyttes på. Ugrasartene kan bekjempes ved slått før de skyter eller setter frø, ved lusing eller kjemisk, ved bruk av plantevernmidler. For floghavre er det et pålagt krav gjennom [forskrift](#) om å

registrere funn, gjennomføre årlig kontroll og å bekjempe denne. Østfold Bondelag mener at disse pliktene må pålegges alle grunneiere, også Viken fylkeskommune. Videre må fylkeskommunen legge inn krav i sine anbud om reinhold av maskiner, redskap og utstyr mellom hver landbrukseiendom.

Østfold Bondelag ser at kantslått er et tema under avsnittet om miljø- og klimatilpassinger i kapittel 5.3 *Smart og miljøvennlig bruk av infrastruktur*. Vi vil presisere at det er viktig å avveie de ulike formålene, og at kantslått blir gjennomført før frømodning. Dette vil bidra til å hindre at ugrasplanter spres seg inn i åker og eng, og dermed redusere behovet for bekjempelse på de matproduserende arealene.

Tilskudd til breibåndsutbygging

Jordbruket gjør stadig store steg i en digital retning. Flere og flere produsenter automatiserer sin produksjon eller har en digital overvåking av sine produksjoner, enten det er snakk om plante- eller husdyrproduksjoner. Dette fordrer god og brei nettilgang. I tillegg trenger man gode og stabile nettf forbindelser for å gjøre rapportering til varemottakere, registrere data og gjøre transaksjoner.

Mange av våre produsenter bor i områder uten breibånd, eller der netthastigheten er svært varierende og/eller lav. **Østfold Bondelag ber om at fylkeskommunen prioriterer egne midler, i tillegg til de øremerkede statlige midlene, til å bygge ut båndbredde til de bedriftene og husstandene som mangler breibånd, og at man framover arbeider for å øke hastigheten i områder der de kommersielle aktørene ikke finner dette lønnsomt.**

Det er viktig å huske på at jordbruk er viktig, både som leverandør av råvarer til næringsmiddelindustrien, men også som innkjøper av en rekke varer og tjenester. Jordbruket generer derfor mange arbeidsplasser i sine nærområder og er med på å holde bygdene levende. Gode digitale forbindelser er en forutsetning for bosetning i hele Viken.

Østfold Bondelag ønsker lykke til videre i prosessen med Handlingsprogram samferdsel 2022-2025.

Med vennlig hilsen

Ole-Kristian Bergerud
Elektronisk godkjent, uten underskrift

Mina Mjærum Johansen